

Asia: VN/24895/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi sähkön vähittäismyyntihintojen sääntelystä sähkön hintakriisin aikana ja Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleistä

Kiitämme mahdollisuudesta lausua em. luonnoksesta. Pidämme esityksen tavoitetta turvata kohtuuhintaisen sähkön saatavuus sähkön hintakriisin aikana kotitalouksille ja pienille yrityksille lähtökohtaisesti kannatettavana. Hintakriiseihin varautuminen ja kuluttajien suojaaminen poikkeuksellisissa markkinatilanteissa ovat perusteltuja yhteiskunnallisia tavoitteita.

Katsomme kuitenkin, että esityksessä jakeluverkonhaltijoille asetettavat uudet veloitteet ovat merkittäviä ja edellyttävät jatkovalmistelussa huolellista arviointia erityisesti järjestelmävalmiuksien, kustannusvaikutusten, aikataulun ja toteutusriskien näkökulmasta.

Kulutusmäärän laskentavastuu ja tiedonvaihto

Esityksen mukaan jakeluverkonhaltijalle (tai mittausalueen tasevastaavalle) säädettäisiin lakisääteinen velvollisuus laskea sähkönkäyttöpaikkakohtaisesti se sähköenergian määrä, johon säänneltyä hintaa sovelletaan. Laskenta perustuisi edellisen vuoden vastaavan kalenterikuukauden kulutukseen siten, että kotitalousasiakkailta huomioidaan enintään 80 prosenttia ja pienillä yrityksillä enintään 70 prosenttia kyseisestä kulutuksesta.

Esitämme, että kulutusmäärän laskentavastuu tulisi keskittää sähkökaupan keskitetylle tiedonvaihdon yksikölle (Datahub). Datahubilla on jo nykyisin keskeinen rooli sähkömarkkinoiden tiedonvaihdossa, ja se kokoaa, yhdenmukaistaa ja välittää markkinaosapuolten tarvitsemia mittaus- ja asiakastietoja.

Näemme, että laskentavastuun keskittäminen Datahubiin:

- varmistaisi laskennan valtakunnallisen yhdenmukaisuuden
- vähentäisi tulkinnanvaraa ja asiakaskohtaisia eroja
- pienentäisi virheriskiä hintasääntelyn soveltamisessa
- keventäisi jakeluverkonhaltijoille kohdistuvaa hallinnollista ja teknistä taakkaa
- tukisi nopeaa ja hallittua käyttöönottoa mahdollisessa hintakriisitilanteessa.

Jakeluverkonhaltijat voisivat tällöin keskittyä ydintehtäväänsä eli mittaustiedon toimittamiseen Datahubiin, jonka pohjalta keskitetty laskenta tehtäisiin.

Järjestelmävalmiudet

Jakeluverkkoyhtiöillä ei tällä hetkellä ole käytössään tietojärjestelmä- ja Datahub-valmiuksia, jotka mahdollistaisivat esityksen mukaisen kulutusmäärän laskennan ja siihen liittyvän laajamittaisen tiedonvälityksen luotettavasti ja yhdenmukaisesti verkkoyhtiökohtaisesti.

Nykyiset järjestelmät eivät mahdollista säänneltyyn hintaan oikeuttavan kulutusosuuden laskentaa esitetyllä tavalla kaikissa asiakastilanteissa, eivätkä ne tue poikkeustilanteiden, kuten uusien käyttöpaikkojen tai muutosten, yhdenmukaista ja kaavamaisista käsittelyä. Keskitetty laskenta Datahubissa vähentäisi merkittävästi näitä järjestelmä- ja toteutusriskejä.

Pienen yrityksen määrittelyyn liittyvät velvoitteet

Toteamme että esityksessä ehdotettu menettely pienen yrityksen määrittelyssä on jakeluverkonhaltijoille ongelmallinen. Esityksen mukaan pienen yrityksen tulisi toimittaa tilinpäätös ja mahdollinen tilintarkastuskertomus jakeluverkonhaltijalle tai mittausalueen tasevastaavalle, minkä perusteella pienen yrityksen asema todettaisiin hintasääntelyn soveltamista varten.

Menettely siirtää jakeluverkonhaltijoille tehtäviä, jotka eivät kuulu niiden ydintoimintaan ja jotka edellyttäisivät yritysten taloudellista arviointia sekä tilinpäätöstietojen käsittelyä. Jakeluverkonhaltijoilla ei ole tarkoituksenmukaisia järjestelmä- eikä prosessivalmiuksia yritysten kokoluokan ja omistusrakenteiden arviointiin, eikä niille tule siirtää vastuuta yritysten taloudelliseen luokitteluun liittyvistä tehtävistä.

Esitämme, että pienen yrityksen määrittely ja siihen liittyvä tietojen käsittely tulisi toteuttaa keskitetysti, esimerkiksi sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikössä (Datahub) tai muun viranomaislähteen kautta, ilman että jakeluverkonhaltijat käsittelevät yritysten tilinpäätöstietoja. Vaihtoehtoisesti pienen yrityksen aseman tulisi perustua yrityksen omaan ilmoitukseen, jota valvotaan jälkikäteen viranomaismenettelyin.

Yrityksen määrittelyn jättäminen verkkoyhtiöiden vastuulle johtaisi todennäköisesti vaihteleviin tulkintoihin, erimielisyyksiin ja selvittelyihin eri jakeluverkkojen vastuualueilla, mikä ei kriisitilanteessa olisi järkevää resurssien käyttöä.

Kustannusvaikutukset

Katsomme, että esityksen kustannusvaikutusten arviointi on jakeluverkonhaltijoiden osalta puutteellinen. Vaikka esityksessä tunnistetaan jakeluverkonhaltijoille kohdistuva hallinnollinen lisätyö, jakeluverkonhaltijoille aiheutuvia kustannuksia ei ole arvioitu euromääräisesti eikä kattavasti.

Kulutuspääntavastuun ja pienen yrityksen määrittelyn keskittäminen Datahubiin mahdollistaisi kustannusten tehokkaamman hallinnan ja vähentäisi päällekkäistä järjestelmäkehitystä useissa verkkoyhtiöissä. Tämä parantaisi myös sääntelyn kustannustehokkuutta koko sähkömarkkinan tasolla.

Aikataulu ja toteutusriskit

Hintasääntelyn käyttöönotto voi esityksen mukaan tapahtua nopeasti Euroopan unionin neuvoston julistaman hintakriisin jälkeen. Ilman riittävää siirtymäaikaa ja keskitettyä toteutusmallia tämä muodostaa merkittävän toteutusriskin.

Kulutuskaskennan ja pienen yrityksen määrittelyn keskittäminen Datahubiin tukisi hallittua käyttöönottoa ja vähentäisi riskiä virheellisistä laskennoista, asiakasreklamaatioista ja viranomaismenettelyistä.

Harala Sanni
Elenia Verkko Oyj